

**Клєба А.І.**

*викладач кафедри інформатики,  
Харківська гуманітарно-педагогічна академія  
Харківської обласної ради*

## **ТЕХНОЛОГІЧНІ ЗНАННЯ, ВМІННЯ ТА НАВИЧКИ ВИХОВАТЕЛЯ ДЛЯ ПОБУДОВИ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

Сучасне соціально-економічне та політичне життя нашої країни породжує проблеми не тільки економічного та політичного характеру, але й соціального. Одне з них – питання виховання і навчання дітей у сучасних умовах, які постійно змінюються. Важко не погодитись з думкою багатьох науковців та практиків, що сучасним дітям потрібні сучасні педагоги, педагоги-новатори, здатні вносити у власну діяльність прогресивні ідеї, запроваджувати нововведення, винаходити щось корисне, нестандартне, генерувати нове.

Нинішній стан розвитку й реформування системи освіти характеризується орієнтованістю на кожну особистість, розкриття її задатків і можливостей, спрямованістю на захист інтересів дитини. Особливо вагомого значення це набуває на першому етапі соціального становлення особистості, у період здобуття дітьми суспільної дошкільної освіти.

На думку О. Кононко, сучасний вихователь – це передовсім педагог-новатор, який відчуває нові життєві тенденції, тримає руку на пульсі часу, добре орієнтується у пріоритетах сучасності, спрямований на майбутнє, творчо ставиться до своєї професійної діяльності. Саме такий вихователь дивиться на освіту як на процес розширення можливостей компетентного вибору дитиною змісту, місця, тривалості, партнерів, матеріалів для своїх занять; створення умов для її саморозвитку, прояву сутнісних сил; пошук педагогічних технологій побудови розвивального способу життя дошкільника; формування в нього основ особистісної культури; створення виховного середовища [2].

Технологічні знання та вміння вихователя складають базу професійної позиції вихователя з його орієнтацією на особистісно-орієнтовану модель педагогічної взаємодії.

Поняття "Професійна позиція педагога-вихователя" визначається Н.Є. Щурковою [4] як розташування вихователя в просторі фізичної та духовної взаємодії з вихованцем по відношенню до вихованця як центральному об'єкту виховного процесу; як система інтелектуальних, вольових та емоційно-оціночних відношень до педагогічної дійсності та педагогічної діяльності. При цьому пріоритетною є гуманістична професійна позиція вихователя, яка характеризується розташуванням вихователя по відношенню до дитини в просторі їхнього фізичного та духовного впливу,

коли дитина для вихователя виступає у своїй головній соціальній ролі Людини, яка не залежить від віку, рівня розвитку, характеру, успішної діяльності, здібностей, статевої та соціальної належності. Саме ця позиція відповідає особистісно-орієнтованій моделі педагогічного впливу.

Особливість цієї моделі, на думку В. Маралова, І. Бучилової, О. Клепцової, є відношення між вихователем та вихованцями, які побудовані на основі взаємосприйняття та взаємопорозуміння [3]. Самореалізація особистості вихователя являється умовою для самореалізації особистості вихованця, а успішне особистісне зростання вихованця є стимулом для самовдосконалення вихователя.

Особистісно-орієнтована модель впливу має наступні характеристики:

- мета – забезпечити почуття психологічної захищеності – довіру дитини до миру, радість існування (психологічне здоров'я); формування особистості (базис особистісної культури); розвиток індивідуальності дитини;
- способи спілкування – розуміння та прийняття особистості дитини, яке засноване на формуванні у дорослих здібності стати на позицію дитини, врахувати його точку зору та не ігнорувати його почуття та емоції;
- тактика спілкування – співробітництво;
- позиція вихователя – виходить із інтересів дитини та перспектив його подальшого розвитку як повноцінного члену суспільства.

Педагогічна взаємодія – фактор успішності діяльності дітей, тобто, причина, яка обумовлює міру розвитку дитини, що вступає у взаємодію з педагогом-вихователем. Там де немає педагогічно обумовленого впливу, не створюється педагогічно доцільної взаємодії. Н. Щуркова називає педагогічний вплив основоположною категорією в педагогіці виховання, одиницею взаємодії вихователя з дітьми. Характер педагогічного впливу, який визначає суть наступної взаємодії з вихователем-педагогом, виконує роль важливого фактора особистісного розвитку дитини.

У даний час в рамках технології інформаційно-комунікативної педагогічної діяльності велика увага приділяється процесу розробки інформаційно-мовного впливу.

Вплив – це цілеспрямований процес руху інформації від одного учасника спілкування до іншого. Якщо зрозуміла мета, а виконання мовного впливу відповідає характеру змісту фрази, то вплив, як правило, доходить до адресата. Якщо ж залежність ця порушується, то вплив може виявитися неефективним, тобто інформація не доходить до її одержувача або приймає спотворені форми, що і породжує різні непорозуміння, стресові ситуації. Д. Белухін відмічає, що мовний вплив повинен бути зрозумілим вихованцям, він повинен бути мотивованим усім ходом педагогічного впливу, і тоді вихованці охоче будуть на них відгукуватися [1].

Побудована на технології особистісно-орієнтованого впливу дидактика направлена на розвиток самоцінних форм активності дітей різного віку, що реалізується в трьох напрямленнях:

- розвиток пізнавальних прагнень – встановлення певного балансу між прагненням дитини до вільної діяльності та різними обмеженнями та заборонами;
- розвиток емоційних прагнень – створення емоційного середовища, яке являється основою для розвитку пізнавальної, довільної, вольової сфер особистості, емпатійних процесів.

Особистісно-орієнтована взаємодія складає основу педагогічно-виховної взаємодії.

Педагогічну взаємодію можна визначити як взаємний вплив вихователів та дітей один на одного, в результаті чого здійснюється процес їх особистісного зросту та змін.

У процесі педагогічно-виховної взаємодії здійснюється декілька активів:

- спілкування в його трьох складових: комунікативній, перцептивній та інтерактивній;
- побудова відношень, які проявляються у когнітивному, афективному та поведінковому аспектах;
- навчання та виховання, які зачіпають зміни у всіх сферах особистості.

Однак, не кожна взаємодія, як відмічає В.Маралов призведе до особистісних змін: по-перше, вона повинна здійснюватися тривалий час або бути достатньо інтенсивним, по-друге, зміни можуть відбуватися тільки на рівні одного із суб'єктів взаємодії; по-третє, при несприятливих умовах такі зміни можуть носити і негативний характер [3, с. 10-11].

Вихователь змушений враховувати особливості дитини в педагогічному впливі: об'єктом виступає дитина як потенційний так і суб'єкт, який розвивається, усвідомлює, оцінює та свідомо реагує на вироблений вплив.

Засобом педагогічно-виховного впливу являється в першу чергу психофізичний апарат вихователя, тобто сам вихователь. До цього відноситься голос, пластика, міміка, поза, зовнішній вигляд вихователя.

Вплив вихователя будується у контексті сучасних комунікативних досягнень, тому форма впливу є найважливішою процесуальною його стороною.

Говорячи про технологічну сторону діяльності вихователя, Н.Щуркова виділяє основні професійні вміння вихователя, які забезпечують високий рівень взаємодії дорослого та дитини: звернення вихователя, привітання до дітей, судження з приводу майбутньої діяльності, інформаційне повідомлення, постановка проблеми, питання, інструкція, оцінка діяльності, аналіз того, що відбувається, педагогічна підтримка, зовнішній вигляд [4].

Головне призначення педагогічного впливу – ставлення дитини на місце суб'єкта. Для цього вихователю, крім загально педагогічних знань та вмінь, необхідно володіти технічним та технологічним інструментарієм, який

дозволятиме йому «будувати та здійснювати вплив про взаємодії з дитиною та розвитком його особистості».

### **Список використаних джерел:**

1. Белухин Д.А. Психотерапия профессионального поведения педагога. – М., 1997. – С. 47.
2. Кононко О. Л. Соціально-емоційний розвиток особистості (в дошкільному дитинстві) : навч. посіб. для вищ. навч. закладів / О. Л. Кононко. – К. : Освіта, 1998. – 255 с.
3. Психологические особенности ориентации педагогов на личностную модель взаимодействия с детьми // В.Г.Маралов, И.А.Бучилова, Е.Ю.Клепцова и др.; Под ред. В.Г.Маралова. – М.: Академический Проект; Парадигма, 2005. – 288 с.
4. Щуркова Н.Е. Прикладная педагогика воспитания: Учеб.пособ. – СПб.: Питер, 2005. – 366 с.

**Лунцов В.В.**

*викладач,*

*Хорольський агропромисловий коледж  
Полтавської державної аграрної академії*

### **МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО СКЛАДАННЯ ІНСТРУКЦІЙ З ОХОРОНИ ПРАЦІ ПРИ ПРОВЕДЕННІ ПРАКТИЧНОГО ЗАНЯТТЯ З «ОСНОВ ОХОРОНИ ПРАЦІ» В НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ ЗА ОСВІТНЬО-КВАЛІФІКАЦІЙНИМ РІВНЕМ «МОЛОДШИЙ СПЕЦІАЛІСТ»**

Згідно зі ст. 13, ст. 18 «Закону України про охорону праці» [1] та «Типового положення про навчання з питань охорони праці» [2] розробниками інструкцій з охорони праці на підприємствах являються керівники структурних підрозділів підприємства. В останніх типових програмах з вивчення дисципліни «Основи охорони праці» в навчальних закладах за освітньо-кваліфікаційним рівнем «молодший спеціаліст» в рекомендованій тематиці проведення практичних занять відсутні практичні заняття по складанню інструкцій з охорони праці в порівнянні з типовими програмами, які були чинними раніше. Але для студентів, як майбутніх спеціалістів підприємств різних галузей та форм власності, важливо набути вміння та навички складання подібних інструкцій. Виконання подібної задачі може викликати деякі проблеми та труднощі, які в більшості випадків пов'язані з правильністю розробки інструкцій, коректності викладення тексту подібного виду документа, його оформлення. В даному матеріалі приводяться методичні рекомендації щодо складання інструкцій з охорони праці при проведенні практичного